

**“ÖZEL YETKİLİ” SORUŞTURMANIN TARİHTEKİ SON HALİ:
POST-MODERN İLERİ ENGİZİSYON**

Av. Bayram YÜKSEKKAYA¹

¹ Avukat, Adana Barosu.

ÖZET:

Bu makalede, insanlığın utanç tablosu haline gelen “Engizisyon” kavramı ve bu kavramın günümüzde hayatımıza/hukukumuzda yansımış hali anlatılmaya çalışılmıştır. Tabi ki çağımızdaki hiçbir hukuki ve/veya siyasi sistem, doğrudan doğruya bir “engizisyon”dan bahsetmez. Ancak, çağın değişmesi ve bu değişime bağlı olarak yeniden şekillenen/reforme olan “işkence-haksızlık” kavramına bağlı olarak, “post-modern ileri engizisyonculuk” kavramının gerçekten var olup olmadığı üzerinde düşünülmesi gerekmektedir.

Engizisyon nedir, uygulaması nasıl yapılmıştır, tarihi belgeler bu konuda bize neler veriyor, günümüzde engizisyon benzeri uygulamayı hukukuna alan ülkeler/hukuk sistemleri var mı, engizisyon terimi sadece orta çağa mı aittir, günümüzde değişen insani değerlere yapılan müdahaleler engizisyon benzeri müdahaleler midir, post-modern ileri engizisyon kavramı nedir, post-modern ileri engizisyonistler, ortağ çağ normal engizisyonistlerden daha ileri midir gibi soruların cevapları bu makalede aranacak ve kendi hukukumuzda bu tür normların/uygulamaların var olup olmadığı araştırılacaktır.

Engizisyon Soruşturmasına Dair Bir Resim

BÖLÜM – 1

I- ENGİZİSYON KAVRAMI:

Engizisyon kelimesi dilimize latineden geçmiş olup, latince olarak orijinal hali “*inquisitio*”dur. “*inquisitio*” kelimesinin tam manasıyla çevirisi ise “*soruşturma*”dır.

Tam bu noktada bir belirleme yapılması gerekmektedir.

Engizisyon yani *inquisitio* kelimesi ile kastedilen ve tahminen milyonlarca insanın ölümüne neden olan bu sistem, bir “*soruşturma*”dan ibarettir. Dolayısı ile, “Engizisyon Mahkemesi”, “Engizisyon Mahkemeleri” şeklindeki Türkçeye yapılan çeviriler hatalıdır

Kelime manasıyla “soruşturma”yı kasteden engizisyon kelimesi, hiçbir zaman bir “yargılama”nın karşılığı değildir. Ayrıca, uygulandığı dönemde dahi, en ilkel yargılamada uygulanan usul kuralları dahi uygulanmamaktadır.

Netice itibariyle, engizisyon terimi ile, genel/klasik anlamda bir “mahkeme”nin kastedilmediği açık olup, engizisyon hiçbir zaman bir yargılama da olmamıştır.

Buradan hareketle, “engizisyon” tabiri ile bir mahkeme kastedilemeyeceği gibi, “engizisyon” terimi içerisinde hiçbir yargılama/muhakeme unsuru yer almamaktadır, ki; bunun nedeni “engizisyon”un başlı başına ve bugün dahi tam manasıyla kullandığımız bir “soruşturma” olmasından kaynaklanmakta, günümüzde yapılan çeviri hatasıyla “engizisyon mahkemesi” terimi dilimize yanlış olarak yerleşmektedir.

Engizisyonun (yargılama makamı değil) bir soruşturma makamı olduğu anlaşıldığında, engizisyon içerisinde yer alan bir çok fiil de daha doğru ve net bir şekilde anlaşılacaktır. Kavramı anlamak, kavramın içeriğine tam manasıyla hakim olmanın gereğidir.

Biz bu makalede, engizisyon kavramının bir “soruşturma” olması hasebiyle, engizisyonu sadece bir soruşturma olarak tam manasıyla algılayıp, bu yönde belirlemelerde ve yorumlarda bulunacağız.

II- ENGİZİSYONUN KURULUŞU VE AMACI:

Engizisyonun kuruluşu ve amacını en iyi ve öz şekilde dile getiren kanaatimizce aşağıda aktardığımız satırların yazarıdır:

“Ortaçağ Batı Avrupa’sında din adamlarının İncil’den vazettikleriyle tezat oluşturan yaşantıları, halk sefalet içersinde yüzerken, sefahate ve lükse olan düşkünlikleri halkı kiliseden iyice uzaklaştırmıştı. Aydınlar, kilisede olup bitenleri eleştirerek, halka aktarıyordu. Haçlı seferleri ve İslam dünyasından yapılan tercümeleler, halkın ufkunu genişletmiş; Kilise kurumu, halk arasında güvenilirliğini iyiden iyiye yitirmiş, tepki toplamaya başlamıştı. Dinde reforma gidilmesi inancı kuvvet kazanmıştı ve yeni yeni mezhebi cereyanlar hayat buluyordu. Katolik kilisesi 1184 senesinde Verona Konsili’nde elinden kayıp giden gücünü koruyabilmek için toplandı. Katolik inancına sırt çevirerek, Kilise ve Tanrı’ya düşmanlık ve ihanet edenlerin bulunup, cezalandırılması böylelikle reformun engellenmesi, düzeni muhafaza ve inanç birliğinin temini amacıyla özel yetkili² dini mahkemelerin kurulması kararı alındı. İlk defa İtalya’da kurulan mahkeme başta özellikle İspanya olmak üzere Fransa ve diğer Katolik ülkelerde Papalığa bağlı olarak örgütlendi.”³

Hemen belirtelim ki yazar, engizisyona “mahkeme” yakıştırmaları yaparak, geleneksel hataya düşmüştür.

Yazar tarafından da belirtildiği üzere engizisyon soruşturmacıları, kilisenin gücünü koruyabilmek, kaybettiği gücü ve itibarı yeniden toparlayabilmek ve yapılan hataların bedelini halka ödetmek amacıyla, tarihin en kanlı kıyımını yani “engizisyonu” gerçekleştirmiştir.

Kilisenin bu amacı uğruna çalışan, insanların en büyük hakkını (yaşam hakkını) elinden almak için birbiri ile yarışan papazlar, piskoposlar, rahipler gibi din adamları, bu amaçlarından özde ve daha sonra görünüşte⁴ hiç sapmamışlardır(!).

2 Bknz. Bölüm-2/2

3 Ateş, Hüseyin. *Engizisyon Mezalimi. Türk Hukuk Sitesi* (<http://www.turkhukuk sitesi.com>) kütüphanesi.

4 İlk zamanlarda, kiliseye sırt çeviren kişilerin ya da ruhunu şeytana satan erkek ve kadınların (cadıların) hakkında sürdürüldüğü iddia edilen engizisyon soruşturması, daha sonra bu amacından özde saparak, mal varlıklarına el konulmak istenen kişilerin çeşitli iftiralarla sorgulanması ve neticede ölüme mahkum edilerek, öldürülen kişinin mal varlığı kilisenin de pay aldığı bir paylaşımına paylaşılmaya başlanmıştır.

III- ENGİZİSYON UYGULAMASI:

Engizisyon soruşturması şu şekilde cereyan ediyordu:

“Piskoposlara kent kent dolaşarak din sapkınlarını bulup, cezalandırma yetkisi tanınmıştı. (Kont, baron ve kent meclisi üyeleri vs. tüm mahalli idareciler piskoposa, “dinsiz avında” yardımcı olmak zorundaydı.) Vardıkları kentin kilisesinde, halka vaaz verip, Katolik inancına aykırı hareket ederek saygısızlığın, Tanrı’ya ihanetin bir suç olduğu bildirilir; insanlar Tanrı yoluna çağrılırdı. Vaaz, kiliselerin kapılarına asılarak halka ilan edilirdi. Vaaz gününden itibaren bir aylık af süresince suçunu itiraf edenler bağışlanırdı. Mahkemeye yapılan ihbar başvuruları, noter tarafından kayda geçirilir, ihbarlar değerlendirilir; ciddi görülenler hakkında soruşturmaya başlanırdı.

Sanık, korkunç kostümlü ve maskeli muhafızlar eşliğinde, duvar, perde, koltuk ve kürsünün simsiyah olduğu salona alınır ve haç şeklindeki sandalyeye oturtulurdu. Bütün işlemlerin gizlilik esasına göre yapıldığı yargılamada, tüm hakları kısıtlanmıştı. Duruşmalar genellikle halka kapalı olarak yapılırdı. Sanık, masumsa, endişe duymasını gerektirecek bir durum olmadığından, kendisini bir avukat aracılığıyla savunma hakkına da sahip değildi. Yokluğunda yapılan işlemler hakkında, bilgi verilmezdi. Sanık; muhbirin (Ana baba, çocuk ve kardeşlerin birbirini ispiyonlayabildiği çok sıkı bir istihbarat ağı kurulmuştu.) ve şahitlerin adını öğrenme hakkına da sahip değildi. Diğer davalarda şahit olarak dinlenmeyenlerin ifadesine engizisyon başvurabilirdi. İkrarın tek başına kesin delil sayıldığı, diğer delillerle desteklenmesinin aranmadığı engizisyonunda, sanık istenilen şekilde konuşmak, suçunu itiraf etmek zorundaydı. Başka şekilde konuşması yasaktı. Suçlu psikolojisinde uzman hâkimler, ikrarı bir an önce elde etmek için hileye başvurur, tuzak sorularla sanığı çelişkiye düşürmeye çalışırdı.

Yargılama usulünün bir parçası olarak, ikrarı temin için işkenceden yararlanılırdı. Sanık kademe kademe her kademedede şiddet ve dehşetin arttığı, ağır ve dayanılmaz çeşitli işkencelerden geçirilirdi. İşkence, suçunu kabul edene kadar uygulanırdı. Kızgın kerpetenlerle kalçaları kıştırma, çekiçle kemik kırma, özel düzenekle bedeni germe (Bu yolla boyu 30 cm uzayanlar olmuştur.), ayağa ateşe duyarlı merhem sürerek ayağı ateşe yaklaştırma, iple sarkıtarak aniden taş zemin üzerine salma vs... İşkenceyle istenildiği gibi konuşmayan sanığın kaldığı zindana, casus gönderilerek, delil elde edilmeye çalışılırdı. (İşkence esnasında gözü çıkarılan bir sanığın gözü, işkence heyeti başkanın yüzüne fırlayınca, başpapazın korkudan ölmesi üzerine, hazır bulunanlara kukuleta ve cübbe giyme mecburiyeti getirilmiştir.)

Sanık, işlediği suçun ağırlığına göre çeşitli cezalara çarptırılırdı. İşlediği suçtan pişmanlık duyanlar ömür boyu hapis cezasına çarptırılırken, nedamet duymayanlarsa kazığa bağlanıp yakılırdı. Mahkûmun yakılmasından umulan maksat bedeninin yok edilmesi ve günahlardan arındırılmasıydı. Ölüm cezaları, büyük meydanlarda ve toplu şekilde infaz edilirdi. Verilen ölüm cezalarını yerine getirmek, sivil (laik) makamlara aitti. Ölen sanığın suçlu bulunması halinde, cesedi mezardan çıkarılarak yakılırdı. Geçici süreli hapis, para, müsadere, halk arasında veya ayin sırasında kırbaçlanma, sarı haç taşıma, haç dikilmiş kıyafet giyme, Haçlı seferine katılma, kiliseleri ziyaret, hacca gönderilme, sürgüne yollanma, yoksul kimselere yardım, aforoz edilme diğer uygulanan cezalar arasında yer işgal ediyordu.”⁵

Defaatle tekrar etmemize rağmen, yazar yine geleneksel hataya düşmekle birlikte, “engizisyon” soruşturmasını, bir mahkeme olarak anmakta ama diğer yandan da, muhakemede bulunması gereken zorunlu unsurların bulunmadığını bizzat beyan etmektedir.

Görüldüğü üzere, engizisyon uygulaması akıllara durgunluk veren bir kararlılıkla hayata geçirilmektedir. Tarih, engizisyon sorgulaması ve uygulaması gibi bir katliam görmemiştir.

Yazarın da belirttiği gibi, engizisyon demek, işkence, zulüm demektir. İşkencenin her türlü uygulananıdır.

Kısaca açıklanacak olursa; hakkında soruşturma yapılan kişi, öncelikle ruhunu şeytana satmakla veya (yine aynı anlama gelen) kiliseye sırtını dönmekle yahut (yine aynı anlama gelen) şeytana esir olmakla suçlanmakta, böylece baştan suçlu olduğuna kanaat getirilmekte ve soruşturulan kişiden bu hususun “ikrarı” istenmekte, ikrar dışında hiçbir konuşma hakkı verilmemekteydi. Soruşturulan (şüpheli/sanık), bu kararı⁶ kabul ve tasdik etmek zorundaydı. Eğer kendi isteği ile söylemez ise, işkence ile bunu kabul edecek, eğer işkence ile de kabul etmez ise, önce öldürülecek, öldürüldükten sonra devam eden soruşturmada eğer yine suçlu bulunursa (ki zaten baştan suçlu olan kişi, öldükten sonra suçu bir de şahitlikle ispatlanıyordu), mezardan çıkartılarak yakılacak ve tekrar cezalandırılacaktı.

Akılalmaz işkence yöntemleri kullanan engizisyoncuların bu maharetlerine(!) örnekler verecek olursak;

5 Ateş, Hüseyin. Engizisyon Mezalimi. Türk Hukuk Sitesi (<http://www.turkhukuksitesi.com>) kütüphanesi.

6 Burada kullandığımız “karar” kelimesi, bir kısım muhakeme işlemleri neticesinde ulaşılan karar değil, “ithamla kesinlik kazanmış” olan kararı, başka bir ifade ile “itham edildiği anda kararlaştırılmış, kararlaştırıldığı anda itham edilmiş” kararı karşılayan bir anlamda kullanılmıştır. Hukuki anlamda karar tabiri için bkz: <http://www.bayramyuksekkaya.av.tr/docs/001.doc>

“Bazı yazılı kaynaklarda engizisyon mahkemelerinde işkence gören kimi suçluların vücutlarının normalden 30 santim daha uzadığı, kurbanın ağzına; büyük hunilerle bir seferde litrelerce su, hatta kimi zaman idrar boşaltıldığı, günahkârların(!) kalçalarının kızgın kerpetenlerle sıkıldığı kaydedilmiştir. Bunların dışında engizisyon mahkemelerinde uygulanan başlıca işkence metotları ise şunlardı: Engizisyon tarafından kafası kesilerek ölüme mahkûm olmuş bir suçlunun cezasının infazının ardından, başının bir tepsi içinde engizisyon üyelerine sunulması. Mahkûmun çarpmıha başı aşağı gelecek şekilde gerilmesi ve ardından göğüs uçlarından başlanarak derisinin yüzülmesi. El ve ayakları bağlanan mahkûmun, ayaklarının önce ateşin közüyle dağlanıp, daha sonra harlı ateşe tutulması.

Engizisyonun en büyük işkence icatlarından birisi de `Böğüren Boğa`ydı. Metalden yapılmış olan bu boğanın karnındaki kapağa suçlu canlı olarak konur ve ardından kapak kapatılırdı. Boğa ateşe tutulurken içinde kavrulan mahkûm bağırmaya başlardı. Bu da boğanın böğürme gibi ses çıkarmasını sağlardı. Sesin şiddetine göre kişinin suçunun ne kadar olduğu anlaşılırdı. Şayet kişi hiç bağırmasın can verseyse, ailesine mahkûmun iyi bir Hıristiyan olduğu söylenir ve teşekkür edilirdi. Boğarak öldürülme de engizisyonun sıkça tercih ettiği işkencelerden biriydi. Ancak bu metot genellikle "Cadı" olduğu düşünülen kişilere uygulanırdı. Mahkûmun elleri ve ayakları bağlanır, ayaklarına bağlanan bir ağırlıkla birlikte suya atılırdı. Şayet kişi kurtulabilirse (!) cadı olduğu onaylanmış olurdu, zira sıkıca bağlanmış bir düğümden kimse kurtulamazdı.”⁷

Engizisyonerler, gerçekten de cadı kavramı üzerinde çok durmuşlar ve cadılık ithamı ile sayısı tahmin edilemeyecek kadar çok olan kadın öldürmüşlerdir. “Cadı avı” adı da verilen ve çok ihtimam gösterilen bu tür soruşturmalardan, filimlere de konu olan en ünlüsünü aktarıyoruz:

“Amerikan/Protestan toplumunun cadıcılığına bir örnek, birçok tiyatro eserine ve filme konu olmuş bir kadın kıyımı olan “Salem Cadıları” olayıdır. 1692 yılı, İngiliz kolonilerinin bulunduğu Salem’de, bir tüccar, Barbados Adası’ndan bir kadın köle getirir. Ailenin kızlarına bakıcılık yapan köle Tituba, çocuklara masallar anlatır, falcılık oyunları ve suyla yumurta akını karıştırarak kristal küreler yapmayı öğretir. Bu oyunlar, kızların sara nöbetleriyle birleşince kasabada cadılık söylentileri başlar. Tituba’yla birlikte suçlanan diğer iki kişi, yalnız yaşayan bir kadın ve uşağıyla nikahsız yaşayan yaşlı bir kadındır. Duruşmalar başlar ve Tituba, işkenceler sonunda cadı olduğunu kabul etmek zorunda kalır. Bu, köle avıyla başlayan, cadı avıyla sonlanan bir hikayedir. Tituba, öldürüleceğini anlayınca intikam almak için kasabada başka cadılar da olduğunu söyler ve kasaba ileri gelenlerinin eşlerinin, kızlarının isimlerini verir, toplam on

7 Ortaçağda Kilise Terörü. (<http://gencdergisi.com/521-ortacag-da-kilise-kilise-teroru.html>)

dokuz kadın yargılanıp öldürülür. Bu olaydan üç yüz yıl sonra, 1938'de, Salem mahkemelerinde ölüme mahkum edilen ebe Eunice Cole'un suçsuz olduğuna karar verilerek itibarı iade edilmiştir! (Berkday, 2002).”⁸

Yine anlatılan bu olay kadar meşhur olan, tarihi açıdan bir vahşeti anlatan diğer bir olay ise Jan DARC'ın olayıdır.

“1412'de Fransa'nın askeri yenilgisinin suçlusu ilan edilerek yakılan Jan Darc'ın da suçlanmasındaki gerçek neden, erkek giysileri giymesi, partner olarak erkekleri reddetmesi ve büyüçülük yaptığı iddiasıdır. (Jan Darc'ın suçsuz olduğu, sonradan, Katolik Kilisesi'nce kabul edilmiş ve 1909 yılında itibarı iade edilmiştir!).”⁹

Görüldüğü üzere engizisyon, tüm insanlığın üzerine bir bulut gibi çökmüş ve o dönemdeki hristiyanların (özellikle kadınları) kiliseye bağlılığının sağlanması(!) görünümü altında, diğer maddi ve kini nedenlerle bir çok insanın ölümüne neden olmuştur.

Bu uygulama yani engizisyon uygulaması, sadece ortaçağ dönemi ile sınırlı kalmamıştır. Bu konuda ayrıntılara girerek, makalenin hacmini aşmadan, Hitler Almanyası'ndaki yaşananlar, Stalin ve Lenin Rusyası'ndaki vahşetler ve daha 1950'li yıllarda yaşanan Maccarthy Amerikası'ndaki süre avı sonucu yazarların, oyuncuların ve yönetmenlerin de aralarında bulunduğu “Cadı Kazanı” uygulamaları, düne kadar engizisyon uygulamaların açıktan açığa devam ettiğini göstermektedir.

8 Karaküçük, Suna Arslan. Korkunun Kadınları: Cadılar ve Cadıcılık. Sosyoloji Araştırmaları Dergisi, Cilt 13, Sayı-2, Güz 2010, syf. 51.

9 Karaküçük, Suna Arslan. Korkunun Kadınları: Cadılar ve Cadıcılık. Sosyoloji Araştırmaları Dergisi, Cilt 13, Sayı-2, Güz 2010, syf. 47.

BÖLÜM – 2

POST-MODERN İLERİ ENGİZİSYONCULUK

I- KAVRAM:

“Post-Modern İleri Engizisyoncu” kavramı, tarafımızca oluşturulan bir kavram olmayıp, Sayın CANGIZBAY'a¹⁰ ait ve kanaatimizce de yerinde ve uygun bir tespitle oluşturulmuş bir kavramdır.

CANGIZBAY tarafından ortaya atılan ve tarafımızca da desteklenen bu kavramın tam olarak anlaşılabilmesi amacıyla, birinci bölümde kısmen ayrıntılı bir engizisyon incelemesi yapılmıştır.

“Post-Modern İleri Engizisyonculuk” kavramının kanaatimizce açıklığa kavuşturulması ve CANGIZBAY'ın kullandığı haliyle anlaşılması gerekmekte, bu nedenle kavramın irdelenmesi gerekmektedir.

Bu kavram içerisinde yer alan “engizisyon” kavramını yukarıda izah etmeye çalışmış bulunmaktayız. Engizisyon kavramının önüne “ileri” kelimesinin getirilmesiyle oluşturulan “ileri engizisyonculuk” alt kavramı ile anlatılmak istenen ise; yukarıda izah edilen “engizisyonculuk” kavramıyla yaratılan, ölüm, vahşet ve işkence saçan uygulamadan daha da ötesine gitmek, daha fazla zararlı bir engizisyonu tarif etmektir. Yani oluşturulan “post-modern” ileri engizisyonerler, klasik diyebileceğimiz ve ortaçağ kökenli engizisyonerlerden daha fazla zararlı olmakta ve halkın üstünde, klasik engizisyonerlerden daha büyük bir kıyımı düşünmekte ve uygulamaktadırlar.

“Post-modern” kavramı ise, artık herkes tarafından bilinen bir kavram olup, daha çok çağımızı yansıtan, moderniteyi sorgulayan ve aşan, ve bir anlamda da eleştiren, insanların ayaklarını yerden kaydıran(!) bir kavramdır.

“Post-modern ileri engizisyonculuk” kavramı, günümüzde uygulanan ve klasik engizisyonculara taş çıkartacak şekilde ölüm saçan, ancak bir yandan da “ileri engizisyonculuğu” “post-modernite”nin belki de bir sonucu olarak gören düşüncenin eseri olan bir kavramdır.

10 Prof. Dr Kadir CANGIZBAY, Sosyolog, Yazar.

II- TÜRKİYE VE “ÖZEL YETKİLİ SORUŞTURMACI”:

Yukarıda birinci bölümde de belirtildiği üzere; engizisyon, özel yetkili soruşturmacılarla yapılan bir soruşturma türüdür. Engizisyonun uygulandığı tüm ülkelerde, normal adli soruşturmalar, adli personel tarafından devam etmekle birlikte, kilisenin istediğini yapan ve tamamen kilisenin güdümündeki papaz, piskopos ve rahiplerce yapılan soruşturmalar ayrı ayrı devam etmektedir, ki; kilise güdümündeki bu soruşturmalara, tam manasıyla “engizisyon” denilmektedir.

Engizisyonda; bir veya birden fazla şahıs belirlenerek, önce kesinleşmiş itham yapılarak ölüme mahkum edilir, sonra ikrar edilmeye zorlanır. Soruşturmanın muhatabı, ithama bağlı kararı ikrar etmesi için önce hapsedilir, sonra kendisine ikrarda bulunması defaatle istenir, bu da olmazsa akılalmaz işkencelerle ikrara ulaşılmaya çalışılırdı.

Günümüzde, ülkemizde de “özel yetkili” soruşturma makamı bulunmaktadır. Burada kastedilen özel yetkili makam, CMK md. 250'de belirtilen “özel yetkili” cumhuriyet savcılıklarıdır.

Maalesef, özel yetkili soruşturma makamları, genel soruşturma makamlarından daha farklı çalışmaktadırlar. Kanun koyucu, bu farklılığın önemine binaen yerinde düzenlemeler yapmış olmasına rağmen, uygulamada bu düzenlemelere riayet edilmemektedir.¹¹

Hemen belirtelim ki, bu makede özel yetkili soruşturma makamlarına dair yaptığımız eleştiri, kanun koyucunun yaptığı düzenlemeleri, yine kanun koyucunun amacına aykırı olarak yerine getiren kişisel uygulamalardır. Başka bir ifade ile, soruşturma makamının bizzat kendisi ile ilgili bir eleştirimiz yoktur ve olamaz da. Ancak, soruşturma makamını işgal eden bazı uygulayıcılar, “görevden vazife çıkarmak” suretiyle, hukuk için hukuktan sapmaktadırlar ve bu durumun savunulması mümkün değildir.

Kısacası, özel yetkili soruşturma makamları o kadar ileri gitmektedirler ki, “engizisyon” ithamı-kararı ikilemesi ötesine gitmekte ve itham-karar-sonuç-ceza dörtlmesi, aynı anda yerine getirilmiş olmaktadır, ki; işte “Post-modern ileri engizisyon” tabirini de tam manasıyla biz bu uygulamalar için kullanmaktayız.

11 Bu konuda çarpıcı bir örnek için bkz: <http://www.bayramyuksekkaya.av.tr/docs/002.pdf>

CANGIZBAY bir makalesinde Şu belirlemeyi yapmaktadır:

“Engizisyon, insanları somut fiilleri üzerinden değil, ruhlarını Şeytana satıp satmadıklarına göre yargılar ve de Şeytan, hiçbir zaman tek başına kendisi olarak değil, daima başka bir kılıkta, hatta bazen melek görünümü altında aramızda dolaŐır, sabit bir yeri/mekanı olmadığı için de her yerde olabilir; tıpkı masum görünümlü 'parasız eğitim' pankartı arkasına gizlenmiŐ 'terör rgt' gibi. Ayrıca iyi besili liberal demokratların geliŐtirdięi 'ileri engizisyon' kuramına göre, kişi ruhunu Şeytana satmıŐ olmasa bile, Şeytan çaktırmadan onun ruhuna sızdıŐ olabilir; mesela Ergenekon yle bir terör örgütüdür ki, yesi olup da ye olduğunu bilmeyenler vardır; ama neyseki ülkemizde artık bir Taraf ve tarafigil taifesi vardır ve işte bu burnu hassas kahramanlar 'bilmeden ye' teröristleri bulup ortaya çıkartırlar.”¹²

CANGIZBAY'ın bu belirlemelerine iŐtirak etmekteyiz. Hukuki olanı sosyolojik boyutuyla çok yerinde bir Şekilde değerlendiren CANGIZBAY, esasen bu eleŐtirisini dile getirirken, olması gereken hukuku da ortaya koymaktadır.

Özel yetkili soruŐtırmacıların, “suç rgt” ithamlarında, ki özellikle telefon dinlemelerinde yer alan en kuk suç oluŐtırmayan ifadeyi dahi örgüt yeliği için gerekli ve gerekliden öte yeterli görmeleri, örgüt yesi olmayanların ve olması mümkün olmayanların da “suç rgt” yesi olarak itham edilmelerinin, engizisyondan daha ağır bir Şeytan ıkarma ayinine dönüŐtüęü/dönüŐtürüldüęü, maalesef bilinen bir gerçektir

Bu hususa örnek verilecek olursa, Yargıtay Ceza Genel Kurulu 17.05.2011 T.- 2011/9-93 E.-2011/95 K. sayılı kararında özetle; sanık ile bir kısım ŐahıŐlar arasında geçen telefon görüŐmelerinden (ki sanıktan kaynaklanan bir arama söz konusu değildir) zel yetkili soruŐtırmacı tarafından, “terör örgütüne yardım” manasındaki(!) ıkarılması üzerine sanık hakkında açılan kamu davasında, sanığın terör örgütüne yardım ettiği yönünde karar tesis edilmiş, verilen karar Yargıtay 9. Ceza Dairesi tarafından onanmıŐ ve fakat Yargıtay Cumhuriyet BaŐsavcılıęı tarafından yapılan itiraz ile Yargıtay Ceza Genel Kurulu önüne gelen dosya ile ilgili olarak, dosyada iletiŐim dinleme tespit tutanağı dışında bir delil olmadığı, bu dinleme tutanağı ile ilgili sanığın bir kabul de bulunmadığı, kaldı ki, telefon dinleme tutanağının yan delil olması, yani bir delil ile desteklenmesi gerektiği, tüm bunların ötesinde, davaya konu telefon dinleme kararının 5397 Sayılı Kanuna binaen olduğu, 5397 S.K.'na binaen yapılan dinlemelerin “nleme” dinlemesi statüsünde bulunduğu, bu dinlemelere bağlı olarak bir soruŐtırmanın baŐlatılabileceęi ancak, sadece bu dinlemelere bağlı olarak bir kamu davası aılamayacağı gibi, sadece bu

kanuna göre yapılan dinlemelere bağlı olarak da karar tesis edilemeyeceğinden, sanığın beraati yerine “terör örgütüne yardım etmek/ üyesi olmak” suçunu işlediği gerekçesiyle karar verilmesinin bozmayı gerektirdiği belirtilmiştir.

Görüldüğü üzere herkes, yaptığı bir konuşma nedeniyle ve hatta kendisine ait olmayan bir konuşma nedeniyle “terör örgütü üyesi” olmak ithamı ile suçlanabilir ve hakkındaki karar temyiz mahkemesince de onanabilir. Yukarıdaki olayda karar, genel kuruldan dönmüştür ve genel kurula kadar şahıs bir “terör örgütü” yardımcısı/üyesi olarak belirlenmiştir. Ayrıca kararın tamamı okunduğunda görülecektir ki, dosyanın sanığı askeri kurumların ihalelerine katılan bir şahıstır.

Askeri kurumların ihalelerine katılan bir şahıs olan sanığın; özel yetkili soruşturmacının, kendisine “terör örgütü yardımcısı/üyesi” olduğu ithamını gerçekleştirdiği an, sosyolojik olarak “ölümü” gerçekleştirmiştir. Toplumdaki herkes, kendisini “terör örgütü yardımcısı/üyesi” olarak tanımış ve bu ithamla damgalanmıştır. Yine karardan anlaşıldığı kadarıyla, sanık hakkındaki yargılama takriben 5 yıl sürmüştür. Başka bir ifade ile 2006 yılının ilk altı ayı içerisinde sanık hakkında başlatılan “terör örgütü üyesi/terör örgütüne yardım etme” suçlaması, ancak 2011 yılının 5. ayında ortadan kalkmış ve bu sanık 5 yıldan fazla bir sürece “terör örgütüne yardım eden bir üye” olarak ve hatta bir “terörist” olarak, gerek hukuk hayatında gerekse sosyal hayatta anılmıştır.

Belirtilen karar, onlarca hatta yüzlerce örnekten sadece biridir.

Şu husus çok düşündürücüdür ki; **Yüksek Mahkeme Yargıtay dahi, telefon dinlemesi bir yana, zaptolunan ifadelerden dahi ithamın gerçek olup olmadığı konusunda bir şey söyleme yetkisini kendisinde taşımadığını belirtirken¹³ ve hatta aynı kararında bunun aksini düşünmenin engizisyonun müdafaası olduğunu açıkça ve ayrıca zikrederken,¹⁴ acaba özel yetkili soruşturmacılar, sadece dinleme kaydına dayanarak ve hiçbir delil olmadan insanları, örgüt yöneticisi/üyesi/propagandacısı/yardım edeni olarak nasıl suçlayabilmektedirler?**

Tam bu noktada yine bir sosyolog olan CANGIZBAY'ın belirlemelerini hatırlamamız gerekmektedir:

“... Türkiye'de öylesine faşist bir rejim vardır ki, bugün bile yukarıdaki sözlerimizi terör örgütünü övmek ve desteklemek olarak değerlendirip, aleyhimize dava açmaya soyunacak savcuların bulunduğu

13 Yargıtay Ceza Genel Kurulu, 02.04.1941 Tarih-1940/19 Esas-1941/12 Karar Sayılı İlam.

14 Yargıtay Ceza Genel Kurulu, 02.04.1941 Tarih-1940/19 Esas-1941/12 Karar Sayılı İlam.

kesindir. Çok değil, daha birkaç sene önce, 'apolitizasyon' (siyaset dışılaştırma) kelimesini kullandı diye Fikret Başkaya hakkında dava açılmıştır, 'Apo'nun propagandasını yaptığı' ithamıyla...

... (örgütsel suçlarla mücadele) devletlerin, istedikleri gibi haydutluk yapmalarına getirilmiş hukuki kılıf, suçu da cezayı da fiilden koparıp, içeriği itibariyle yasayla tanımlanır olmaktan çıkartmanın en ikiyüzlüce yolu: İnsanları öpüp kucaklamayı bile 'terör suçu'na dahil edebilirsin, terör örgütü ilan edilen örgüt de 'insanları öpüp kucaklayın' talimatı vermişti diye; hatta, sadece böyle olabileceği kanaati üzerine; yani, insanın ne yaptığından bağımsız olarak suçlanıp cezalandırılmasına imkan veren bir 'haydutluk açık çeki'; dolayısıyla tam bir 'dehşete salma, terörize etme' düzeneği.

Gerek 'Ergenekon', gerekse 'KCK' mezalimlerinde, insanlar henüz varlığı tespit edilmemiş bir 'terör örgütü'nün üyesi olarak -yargılanmıyorlar bile- tutuklanıp peşinen cezalandırılıyorlar: Her iki dava da mükemmelen birer 'muhalif yıldırma', yani terörize etme operasyonu."¹⁵

CANGIZBAY bir başka yazısında ise, şu belirlemelerde bulunuyor:

“... Aziz Yıldırım şikeci/çeteci mi; Haberal darbeci/Ergenekoncu mu? Geçin bir kere Ergenekonculuğu; şaka gibi; cambazhane cazgırının boyalı leblebisi: Yaratık, çığırıyor herkes için 'o da Ergenekoncu, şu da' diye, 'atın onu da içeri; yoksa, abime söylerim, seni de toplatır'. Abisi sadece narsist değil; Oidipus kompleksi var...

... 200 bininci defa tekrarlıyorum, özellikle cahiller için: Eylemin somut içeriğinden bağımsız 'terör' diye bir şey yoktur; dolayısıyla 'terörist' de bir cins isim değil, sadece bir sıfat olup, 'dehşet/tedhiş' kavramları bin yıldır dilimizde varken terör, terörizm gibi içeriği muğlak yabancı terimleri resmi metinler üzerinden hayatın bütün alanlarına dayatanlar, varlıklarını şu ya da bu şekilde/ölçüde Yeni Dünya Düzeni'nin patronlarına maşalık etmeye bağlamış emek düşmanı/kan düşkünü asalak unsurlardır."¹⁶

Aslında bu anlatılanlar ve belirlemeler, her ne kadar siyasi bir serzeniş olarak addedilse de, gerçekte öyle olmayıp, Yargıtay Ceza Genel Kurulunun kararı ne kadar hukuki ise, CANGIZBAY'ın belirlemeleri de en az o kadar hukukidir.

15 CANGIZBAY, Kadir. Kahrolsun Terör, birgun.net, 13.11.2010.

16 CANGIZBAY, Kadir. Aşk Yalnız Aşk Öldürür, birgun.net, 31.12.2011.

Nitekim, Anayasa Mahkemesi eski üyelerinden Sayın Fulya KANTARCIOĞLU'nun çok sık kullandığı bir söz vardı, nerede kimin söylediğini hiç aktarmadı bize, belki de kendi sözüydü:

“Siyasi olan herşey aynı zamanda hukukidir ancak, hukuki olan herşey aynı zamanda siyasi değildir”

Buradan hareketle dahi, CANGIZBAY'ın belirlemeleri herşeyin ötesinde sosyolojik bir değer taşımakla birlikte siyasi, bir o kadar da hukukidir.

BÖLÜM – 3

SONUÇ

Yaşadığımız bu günlerde, ülkemizde insanlar; “örgütlü suç” başlığı altında çok rahat bir şekilde suçlanmakta, yaptıkları bir telefon görüşmesi yahut bir fiziki takip ekibinin çektiği bir fotoğraf karesinde yer almaları veya söyledikleri bir sözün kasıtlı yahut cahillikten yanlış anlaşılması (ki; yukarıdaki 'apolitizasyon' bu hususa en iyi trajikomik örnektir) gibi nedenlerle cezaevine konulmakta, peşinen cezalandırılarak, sosyolojik anlamda 'öldürülmekte'dirler.

Değişen ve değiştikçe artan özellikleri bünyesinde barındıran “insan hakları”, sadece yaşam hakkının korunması ile korunmuş olmamaktadır. Hayat/yaşam hakkı, ancak özgür olmakla bir anlam kazanmakta veya ne yapılırsa özgürlüğüne bir sınırlandırma getirileceğini bilmekle anlam bulmaktadır. Konuşmalarının suç olmasına engel olabilecek olan insan, aynı konuşmalarının suç olarak algılanmasına engel olabilecek güce sahip değildir. Suçu ve suçun unsurlarını belirleyen devlet, bu belirlemelere bağlı olarak işlem yapacak olan ise yargıdır.

Yargısal yapımız gereği olarak, bir ceza tatbikatının ilk aşamasında yer alan soruşturmacı görevine haiz olan makam ise “Cumhuriyet Savcılığı”dır. CMK md 250 ile kurulan ve “özel yetki” verilen savcılık ve mahkemeler, maalesef kimi zaman eski Devlet Güvenlik Savcılığı ve Mahkemesi makamlarını aratmaktadırlar.

“Suç Örgütü” yahut “Terör Örgütü” ithamını yapabilecek makam, özel yetkili soruşturmacı yani savcılık makamını işgal eden kişidir. Uzun telefon dinlemeleri, fiziki takip tutanakları ve bir çok yazıya binaen, sabah gün doğmadan yapılan operasyonlarla başlayan soruşturmanın fiili boyutu, soruşturmacının talimatıyla şüphelilerin kollukça alınan ifadeleri ve diğer işlemlerin ardından hazırlanan fezleke ile, soruşturma dosyası bir hayli kabarmaktadır. Bazen 50 klasöre kadar artan soruşturma dosyası; soruşturmacının tutuklanmasını istediği şahıslarla birlikte Nöbetçi Mahkemeye sevk edilmektedir.

Uzun süredir devam eden bir takip -ki takriben 6 ay ile 3 yıl arası değişen sürede- sonucu hazırlanan ve onlarca klasörden oluşan soruşturma dosyasını alan Nöbetçi Mahkeme hakimi, kollukta alınan ifadeden daha kısa bir sürede yaptığı “Sorgu” işlemiyle, şahısları “tedbiren” tutuklayıp serbest bırakma arasında gidip gelmekte ve fakat bir karar vermektedir.

Bir-iki saatlik bir dilimde soruşturma dosyasını inceleyen sorgu hakiminin, ne kadar sağlıklı karar verebileceğini düşünmek, bu satırların okuyucularının takdirine bırakılmış; ki, sorgu hakiminin beyninde, en baştan beri ve uzun süredir dosyayı hazırlayan soruşturmacının, tutuklanması istemiyle şüphelileri göndermesi de “hiç yoktan ortaya çıkmamıştır, muhakkak birşeyler vardır” düşüncesinin var olup olmadığı ihtimali, bu satırların okuyucularının takdirine dahi bırakılmamıştır.

Hukukta hata her daim var olabilir. Hiçbir insani sistem, kusursuz/hatasız değildir. Ancak hemen belirtelim ki, kanaatimizce “özel yetkili” savcılık yahut mahkeme kurmak, şekil açısından olmasa da esas açısından, tabii hakimlik kuralına aykırılık arz etmektedir, kaldırılmalıdır. Ancak bunun ötesinde, kanun koyucunun yahut siyasi iktidarın ve fakat muhakkak medyanın, soruşturmacı (savcı) tarafından öne sürülen ithamı, kesin kabul haline getirerek, kişiyi; sosyal/sosyolojik anlamda cezalandırmaya başlamak, “hukuki süreç”ten önce “sosyal/siyasi süreç”te karar verip, infazı gerçekleştirmek, “hukuki süreç”i yoklukla malul kılmak anlamına gelmekte ve aynı zamanda “hukuki süreç” sonunda yine aynı ve istenilen kararı beklemek anlamına gelir ki, bu da en alısından “yargıya müdahale”, “bağımsız hakim/savcı” tabirine en kuvvetlisinden saldırıdır ve işte tam bu noktada yaşanan bu felakete “post-modern ileri engizisyon” denilmektedir/denilmelidir, tam tamına engizisyonun bu çağda vücut bulmuş “ileri” bir halidir.

“Neyle suçlandıklarının ve suç delillerinin sanıklardan gizlenmesi, bizzat Stalin’in formüle ettiği (1 Aralık 1934) bir uygulama. Bu, iddia makamına sınırsız bir serbestlik sağlıyor. Sanık için ise, her şeyden önce manevî-zihinsel bir işkence, psikolojik bir çaresizleştirme operasyonu; tabii, aynı zamanda savunma hakkının fülen gaspedilmesi. Ama esas hedef, sanıklardan ziyade onların dışındakiler; onlara göz dağı vermek: Neyle suçlandığınızı, hangi davranışınızın suç teşkil ettiğini ve suçluluğunuza delil sayılacağını bilmeden, her an siz de suçlanıp tutuklanabilirsiniz; ki, bu durumda yapılabilecek tek şey, hiç yokmuş, hiç yaşamıyormuş gibi yapmaktır; yani, hiçbir şeyi duymamak, görmemek, dolayısıyla hiçbir şeye hiçbir şekilde tepki vermemek; kısacası insanın, kendini kendisinden sürgün etmesi.

Despotun istediği de zaten tam tamına budur: Beşerî varlık olarak bir tek kendisinin yaşama hakkına sahip olduğu, cesetlerden oluşmuş bir dünya.

Yine Stalin’in emriyle uygulanmaya konmuş bir kategori daha vardır ki, o da ‘manevî/ahlâkî suç ortaklığı. Bu da, bizdeki ‘örgüt üyesi olmamakla birlikte örgüt adına suç işlemek’le bire bir örtüşür. Diyelim, adamı bir köşeye sıkıştırıp öldüresiye dövmüşler; o da ilk fırsatta bir silah

bulup, kendisini dövenleri vurmuş ve siz de adama hak vermişsiniz; ayrıca öyle ulu orta olması da gerekmiyor, evde eşinizle veya telefonda bir arkadaşınızla konuşurken: Alın size işte en mükemmelinden bir ‘manevî suç ortağı’; yani, malûm gazetenin iyi besili tosuncuğunun tarif ettiği türden ‘kendisi bile bilmeden terör örgütü üyesi’.

Sadece telefonlar dinlenmiyor, ortam dinlemesi ve röntgenciliği de yapılıyor; gizli tanık itiraf ve iftiralarının yanı sıra suç delili fabrikasyonları; polis ve/veya savcılıktan gizli kayıt sızdırmaları, daha doğrusu servisleri; ama, öyle ham hâllerıyla de değil, sanığı suçlu kılacak şekilde filtrelenip yeniden kompoze edilmiş olarak ve bunları manşete çıkaran ‘yeni Türkiye’ aparatçikleri; en inanılmaz ve kabûl edilmezinden bir diğer uygulama ise, polisin yargı kararı türünden açıklamada bulunabilmesi, “işte, şu kadar şike vakası tespit edilmiştir” falan diye; bu arada, insanların, bulunduğu tarihte suç teşkil etmeyen fiillerinden dolayı suçlanıp tutuklanmaları; tabû en haysiyet kırıcı biçimde, evleri sabaha karşı basılıp tarımar edilirken, kendilerini de başlarından bastırarak polis otolarına bindirmek veya kendilerine, elleri kelepçeli resmi geçit yaptırtmak suretiyle.

‘Parasız eğitim’ pankartı açtı diye, peşinen -yani, yargısız- 18 ay hapse mahkûm edilen gençler, polisin ölüsünü bile tekmeleyip dişlerini döktüğü liseli İbrahim veya başbakan gazıyla ölüme gönderdiği Metin Hoca, yolda yürürken linç edip kemiklerini kırdığı Dilşat; Uğur’un katilleri aklanmış, ananları ise içeride...

Kurulmakta olan, tam bir terör rejimi; herkesi sindirip yıldırmaya dayanan.

Stalin’in ‘Büyük Terör’ü başlatmasına Kirov suikasti, Hitler faşizminin konsolidasyonunda da Reichstag yangını dönüm noktaları olmuştu ve bunların failleri hep meçhul kaldı. Erdoğan da Silvan’ı doladı diline; tabû, Yüksekova ve Hakkari’deki astsubay ve polis cinayetleri de takviye sos olarak kullanılıyor ‘yeni strateji’nin meşrûlaştırılmasında ve bu yolda kilit görevin yine ‘yeni medya’ya düşeceği, zaten belliydi ama, evvelsi gün iyicene netlik kazandı, Bugün’ün müthiş ‘gazetecilik başarısı’yla.”¹⁷

Son olarak Engizisyon Soruşturmalarından birinde yer alan bir belirleme, tabi ki anlayabilene derin bir mesaj, anlayamayana iki ucu da sonsuza çıkan en alasından bir çelişki:

“Şeytan, okuyabildiğimizden daha hızlı yazıyor.”